

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ Η θέση του ΠΑΣΟΚ

Γράφει ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Πολλές φορές στο παρελθόν (άρκετές μάλιστα και μέσα από τις σελίδες του Π.Κ.), έχει κατηγορηθεί το ΠΑΣΟΚ ως κόμμα με «άσαφη σοσιαλιστικά όραματα» και «αντιευρωπαϊσμό», με την έννοια ότι πέρα από την πράγματι ανένδοτη στάση του στο θέμα της πλήρους ένταξης της χώρας μας στην ΕΟΚ, είναι αρνητικό κι όσο αφορά στις σχέσεις του με τη Σοσιαλιστική Διεθνή και δηθεν τον Ευρωπαϊκό Σοσιαλισμό γενικότερα. Τό κείμενο αυτό, έχει ως στόχο να τεκμηριώσει την άποψη του ΠΑΣΟΚ για τους Ευρωπαίους Σοσιαλιστές, να τονίσει τις σχέσεις του με την προοδευτική κι αριστερή τους πτέρυγα και να εξηγήσει τους λόγους που το ελληνικό σοσιαλιστικό κόμμα αρνείται να γίνει μέλος της Διεθνούς. Πριν απ' όλα όμως, αξί-

ζει να παρατηρηθεί πώς «άσαφεια» (και μάλιστα καθόλου ειλικρινής), χαρακτηρίζει τους κατηγορούς του ΠΑΣΟΚ σ' αυτόν τον τομέα, οι οποίοι παραβλέπουν τις διαφοροποιήσεις που υπάρχουν μέσα στον ευρωπαϊκό σοσιαλιστικό χώρο, παραβλέπουν τις στενές συντροφικές σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με τα κόμματα και τις κινήσεις της κεντρώας, και περισσότερο, της αριστερής του πτέρυγας, αναφέρονται συλλήδην στην άφηρημένη έννοια του «ευρωσοσιαλισμού» (χωρίς να την καθορίζουν και προσδιορίζουν επακριβώς) και «ξεχνούν» ν' αναφερθούν στη χειροπιαστή ιστορική εμπειρία της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Γι' αυτό, είναι χρήσιμο να εξεταστούν όλα αυτά τα θέματα αναλυτικά.

ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

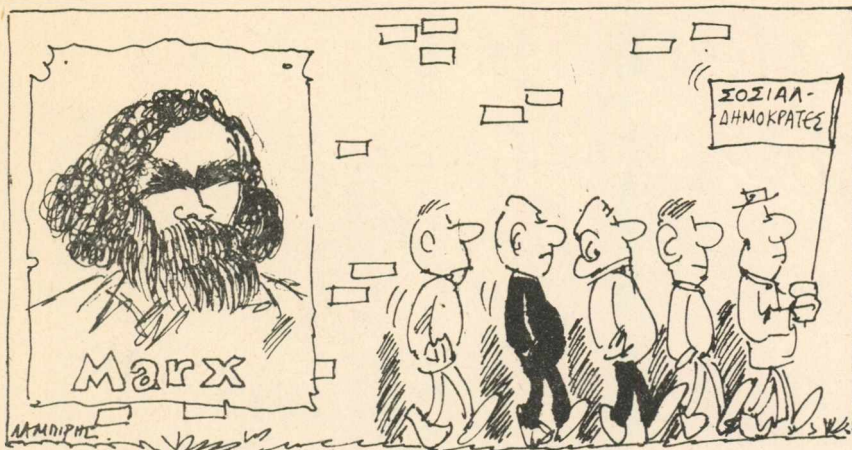
Η σοσιαλδημοκρατία είναι μία συγκεκριμένη ιστορική πραγματικότητα που είχε, στη διάρκεια ενός περίπου αιώνα, μία ανάπτυξη περίπλοκη κι αντιφατική. Κατ' αρχήν σοσιαλδημοκρατικά κι εργατικά όνομαζόνταν τα ένιατα κόμματα της Αριστεράς πριν απ' τη διάσπαση του παγκόσμιου εργατικού κινήματος, και μέσα σ' αυτά (κατά την περίοδο της 2ης Διεθνούς) συνυπήρχαν τόσο οι ρεφορμιστικές όσο και οι επαναστατικές τάσεις (π.χ. Σοσιαλδημοκρατικό Έργατικό Κόμμα Ρωσίας, Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας, — πριν απ' τό 1917). Η σοσιαλδημοκρατία με τη σημερινή καθαρά ρεφορμιστική της έννοια και μορφή, έχει τις ρίζες της στην αναθεωρητική στάση του Κάουτσκι, του Μπερνστάιν κι άλλων αναθεωρητών, που προσπάθησαν να θεμελιώσουν την άποψη πως τό αστικό καθεστώς μπορεί να μεταβληθεί, στην ιστορική πορεία, σ' ένα σοσιαλιστικό καθεστώς, με τη συσώρευση ορισκών κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, κά-

τι (δηλαδή) που ή ίδια ή ιστορική πορεία της σοσιαλδημοκρατίας απέδειξε πως ήταν ουτοπία.

Σήμερα ή σοσιαλδημοκρατία είναι πιά χαρακτηρισμένη ως «καπιταλισμός μ' ευγενικό προσωπείο», και ως ό «έγγυητής του μονοπωλιακού καπιταλισμού» στις χώρες της καπιταλιστικής Μητρόπολης. Συνεργάζεται άρμονικά με τις ΗΠΑ στά πλαίσια του ΝΑΤΟ, δέν άμφισβητεί ή δομή έξουσίας του καπιταλιστικού συστήματος και μάλιστα ή διασφαλίζει από πραγματικά ριζοσπαστικούς κλυδωνισμούς, ξεπουλώντας τους κοινωνικούς άγώνες της εργατικής τάξης ή μετατρέποντας ένα έλιτικό μέρος της σ' εργατική άριστοκρατία, εξασφαλίζοντας έτσι ή δι' «ένέσεων» επιβίωση κι ανανέωση του καπιταλισμού και την προσωρινή ταξική άνακωχή (οι τελευταίες όμως εξέλιξεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που πλήτει καίρια τ' άναπτυγμένα καπιταλιστικά κέντρα, καθώς επίσης και ή όλο κι αύξανόμενη και ισχυροποιούμενη τάση χειραφέτησης του Τρίτου Κόσμου — που ξεκίνησε με τους άντιαποικιακούς έθνικοαπελευθερωτικούς άγώνες του μετά ή λήξη του Β' Παγκ. Πολέμου —

προμηνύουν ξεκάθαρα πως ή εποχή του «κοινωνικού συμβόλαιου» δέν έχει άλλα περιθώρια επιβίωσης) ...

Ο Άνδρέας Παπανδρέου περιγράφει λιτά κι εύστοχα ή σοσιαλδημοκρατία: «Βασίζεται στις ίδιες (με τον καπιταλισμό) σχέσεις παραγωγής, στο ίδιο σύστημα αξιών. Σκοπό δέν έχει ήν κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, αλλά ήν άμβλυνση των ταξικών διαφορών για ή διατήρηση του συστήματος, για ήν εδραίωση του μονοπωλιακού και ήμπεριαλιστικού καπιταλισμού (σημ. του ύπογράφοντος: Γνωστό είναι τό προεκλογικό σύνθημα του SPD και του Χέλμουτ Σμίτ «Κάτω άπ' τό σοσιαλισμό μας, ό καπιταλισμός άνθει»). Γι' αυτό οι περιθωριακές αλλαγές, που προωθεί ή σοσιαλδημοκρατία, αλλαγές που άποσκοπούν στη συγκάλυψη των αντιθέσεων και των άδυναμιών του συστήματος, δέν αποτελούν δήματα προς τό σοσιαλισμό, άλλ' αντίθετα μέτρα για ήν άποσόδησή του. Κλασικό παράδειγμα ή Δυτική Γερμανία. Και κάτι που δέν θάπρεπε να ξεχάσουμε: τά σοσιαλδημοκρατικά πειράματα ήταν έφικτά στα μητρο-

πολιτικά κέντρα του καπιταλισμού όπου υπήρχαν (υπάρχουν;) οι δυνατότητες για ευγενικά προσώπεια. Σ' εξαρτημένες περιφερειακές χώρες, όπως η Ελλάδα, τέτοια περιθώρια δέν υπάρχουν» (από συνέντευξη στα ΝΕΑ στις 3-11-75).

Και σέ λόγο του προς την Π.Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ τό Γενάρη του '75 παρτηρούσε: «Η διαφορά μεταξύ σοσιαλδημοκρατίας και σοσιαλισμού είναι ποιοτική, όχι ποσοτική διαφορά. Είναι σάν τό μαύρο - άσπρο. Γιατί ή σοσιαλδημοκρατία δέν πρέπει νά κριθεί άπ' τίς διακηρύξεις της. Πρέπει νά κριθεί άπ' τίς πράξεις της... Στήριξε τό μονοπωλιακό κεφάλαιο, τό μονοπωλιακό καπιταλισμό, στό δυτικό ευρωπαϊκό χώρο...».

Σημαντικότεροι σταθμοί στό δεξιό, αντιμαρξιστικό και μικροαστικό - ρεφορμιστικό κατήφορο της σοσιαλδημοκρατίας, πού δείχνουν πώς άπαρνήθηκε τό σοσιαλιστικό ιστορικό χαρακτήρα της, είναι:

● 1896: Έναρξη προοδευτικής άπομάκρυνσης του Γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος άπ' τό μαρξισμό μέ τήν καθοδήγηση του Μπερστάιν. Τό 1914 ψηφίζει τίς πολεμικές πιστώσεις και στή συνέχεια συντρίβει τούς «Σπαρτακιστές» (πρώην άριστερή του πτέρυγα) μέ τή βοή-

θεία των δεξιών κομμάτων. Στίς συγκρούσεις αυτές σκοτώνονται οι ήγέτες των Σπαρτακιστών Β. Λήμπκνεχτ και Ρόζα Λούξεμπουργκ — ένα άπό τά φωτεινότερα μυαλά της παγκόσμιας άριστερής διανόησης. Τήν ίδια εποχή όλα σχεδόν τά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα υποστηρίζουν τίς εθνικές άστικές τάξεις των καπιταλιστικών κέντρων, στόν ιμπεριαλιστικό πόλεμο.

● Τήν περίοδο του μεσοπολέμου οι επιλογές της σοσιαλδημοκρατίας οδήγησαν στή διαίρεση και καταστολή των εργατικών κινημάτων της Δύσης, όπως λ.χ. στή Γερμανία, κι έτσι υποδοήθηκαν άκούσια στόν έρχομό του ναζισμού και στήν έδραίωση των αντιδραστικών καθεστώτων της Ευρώπης.

● Στό τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου συντάχθηκε ξεκάθαρα μέ τίς ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και συνέβαλε άποφασιστικά στήν άντικομμουνιστική έκστρατεία και στήν έπιβολή του ψυχροπολεμικού κλίματος πού δάρυνε τόσο πολύ τίς σχέσεις Άνατολής — Δύσης.

● Στό ζήτημα της άποικιοκρατίας και της νεοαποικιοκρατίας, στήν περίοδο πού άκολούθησε, πήρε καθαρά αντιδραστικές θέσεις και προσανατόλισε όλόκληρη τή Σοσιαλιστική Διε-

θνή στό κύπημα των έθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων του Τρίτου Κόσμου (έχει όφειλεται άλλωστε και ή όργή της Διεθνούς για τήν πολιτική του ΠΑΚ και του Άνδρέα Παπανδρέου επί δικτατορίας, έπειδή ή πολιτική τους αυτή ήταν προσανατολισμένη προς τόν έθνικοαπελευθερωτικό άγώνα, και έπειδή ή ήγέτης του ΠΑΚ είχε μιλήσει σέ πολιτική συγκέντρωση στή Στοκχόλμη τόν Όκτώβρη του '72 άπ' τό ίδιο βήμα μέ τούς εκπροσώπους των έθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων του άγωνιζόμενου τότε Βιετνάμ, της Άφρικής και της Λατινικής Άμερικής, και μάλιστα είχε καταφερθεί κατά του ΝΑΤΟ. Συνέπεια αυτού του γεγονότος ήταν νά αναθέσει ή Διεθνής στόν Αύστριακό Μπρ. Πίττερμαν (τότε πρόεδρό της) νά έπανεξετάσει τίς σχέσεις της μέ τό ΠΑΚ. Η ένέργεια αυτή ξεχείλισε τό ποτήρι κι άνάγκασε τό ΠΑΚ νά καταγγείλει τή στάση της. Έτσι όλοκληρώθηκε ή ψύχρανση των σχέσεων, πού είχε άρχίσει λίγο νωρίτερα, όταν ή Διεθνής προσπαθούσε νά διαμορφώσει σύμφωνα μέ τίς δικές της άπόψεις τίς έλληνικές πολιτικές δυνάμεις, κατακερματίζοντας τες και προβάλλοντας «προσωπικότητες», άσχετα άπό τίς έπιθυμίες του έλληνικού λαού, κι άγνοώντας τήν όργανωτική διάρθρωση των έλληνικών πολιτικών δυνάμεων και του άντιστασιακού κινήματος. Σ' αυτή τήν παρελκυστική και ύστερόβουλη στάση της Διεθνούς, είχε άντισταθεί σθεναρά τό ΠΑΚ).

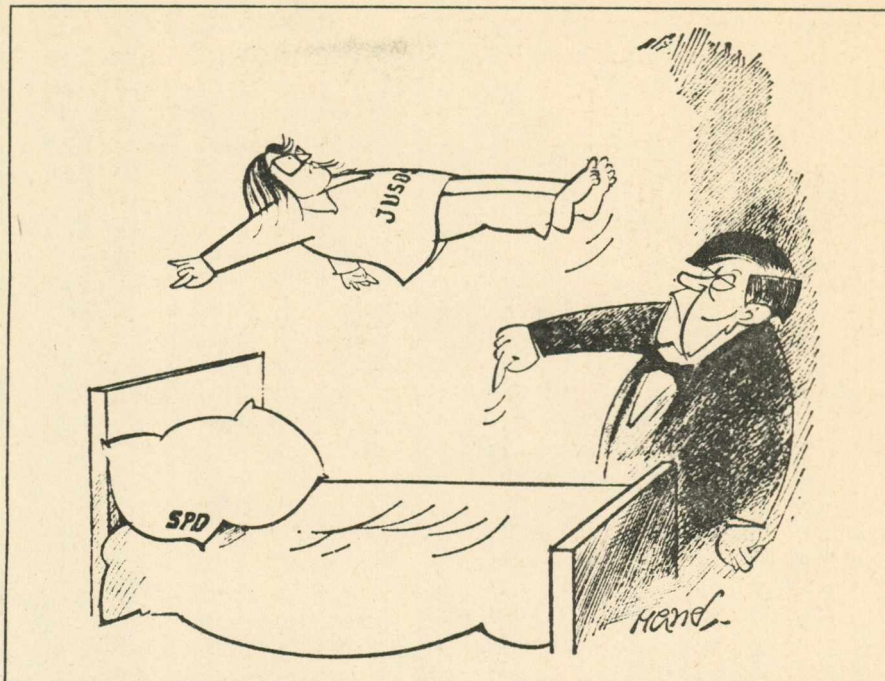
Γενικά ή σοσιαλδημοκρατία αντιμετέσχε ένεργά στήν άντεπαναστατική δράση του ιμπεριαλισμού και στήν άνελέγητη έκμετάλλευση (άπό μέρος του) του Τρίτου Κόσμου και των χωρών της Περιφέρειας. Πράγματι, μεταπολεμικά, πραγματοποιήθηκε μιά γιγαντιαία μεταφορά κοινωνικού και οικονομικού πλεονάσματος (μέ τήν άνιση άνταλλαγή κλπ.) άπ' τίς υπανάπτυκτες χώρες του Τρίτου Κόσμου προς τά δυτικοευρωπαϊκά μητροπολιτικά κέντρα. Η διαδικασία αυτή, πού κορυφώθηκε μέ τήν έξαγωγή φτηνής εργατικής δύναμης άπ' τήν Περιφέρεια στίς Μητροπόλεις και μέ τή ληστεία, κυριολεκτικά, των φυσικών πόρων (κύρια του όρυκτου πλούτου) του Τρίτου Κόσμου, σέ συνδυασμό μέ τήν άμεριστη συνδρομή του άμερικάνικου κεφαλαίου (πού πραγματοποιήσε τεράστιες επενδύσεις μέ ψηλά ποσοστά κέρδους για τόν έκσυγχρονισμό του τεχνολογικού έξοπλισμού και τήν προαγωγή του Know How στίς άναπτυγμένες χώρες της Δυτ. Ευρώ-

της), είχε σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθούν οι ύλικοι θροι για την ανάπτυξη της σύγχρονης σοσιαλδημοκρατίας στις χώρες αυτές, και για τις φαινομενικές της επιτυχίες, που συνοδεύτηκαν απ' τὰ λεγόμενα «οικονομικά θαύματα». Βέβαια η άνοδος του διοτικού επιπέδου των εργαζομένων της Δύσης, και οι συγκεκριμένες τους κατακτήσεις στον τομέα των πολιτικών δικαιωμάτων και του συνδικαλισμού, σέ συνδυασμό με τή μεγάλου μεγέθους ανάπτυξή της, είναι γεγονότα αναμφισβήτητα, είναι όμως και προϊόντα της παραπάνω διαδικασίας για τήν οποία οι σοσιαλδημοκράτες δέν μπορούν άσφαλώς νά αϊσθάνονται και πολύ περήφανοι.

Είναι αξιοσημείωτο επίσης τό γεγονός, ότι η σοσιαλδημοκρατία παγιδεύοντας κοινωνικές δυνάμεις πού ή θέση τους στήν παραγωγική διαδικασία έπρεπε νά τίς τοποθετεί στήν Άριστερά, και διαχωρίζοντας τήν πολιτική και ταξική πάλη απ' τήν οικονομική, κατόρθωσε νά σπρώξει τούς εργαζόμενους (μέσα απ' τὰ έλεγχόμενα απ' αὐτήν άπολιτικοποιηθέντα μαζικά συνδικάτα) σέ οικονομίστικες διεκδικήσεις, μέσα στά πλαίσια του καπιταλισμού. Έτσι κατάφερε ως τώρα ν' άποκρύπτει απ' τούς εργαζόμενους τόν έκμεταλλευτικό χαρακτήρα του καπιταλισμού, καθοδηγώντας τους όχι πρὸς τή συνολική άμφισβήτηση του συστήματος και τόν άγώνα για τή ριζική κοινωνική αλλαγή, αλλά πρὸς τή βελτίωση τής θέσης τους μέσα στό σύστημα για τήν αὐταπάτη τής «λιγότερης έκμετάλλευσης». Φυσικά, τελευταία, και ιδιαίτερα απ' τό 1973 και μετά, μέ τή δομική κρίση πού δοκιμάζει σκληρά τόν καπιταλισμό στά μητροπολιτικά του κέντρα, ή σοσιαλδημοκρατία δέχεται δεινά πλήγματα στήν πολιτική της μ' αποτέλεσμα νά ταυτίζεται άκόμα περισσότερο μ' αὐταρχικά και αντιδημοκρατικά άστικά καθεστώτα, ως τό σημείο πού νά μή διακρίνεται απ' τήν αντίστοιχη πρακτική των δεξιών κομμάτων (κλασικά παραδείγματα έχουμε στήν Άγγλία και τή Δυτ. Γερμανία).

Έτσι έξηγγείται και τό φαινόμενο τής γενικής έκλογικής πτώσης των σοσιαλδημοκρατών στις ευρωπαϊκές χώρες, οι άλληπάλληλες ήττες τους τελευταία, και ή έκλογική νίκη αντιδραστικών εκπροσώπων τής μεγαλοαστικής τάξης τύπου Θάσερ, άφου ή σοσιαλδημοκρατία φρόντισε έπιμελώς νά κάνει δυσδιάκριτη τήν πολιτική της, απ' τήν πολιτική εκείνων. Άκόμα και ή Σουηδία, στήν οποία

Ο Σμίτ «έπαναφέρει στήν τάξη» τούς προοδευτικούς JUSOS

ή σοσιαλδημοκρατία κράτησε (κατ' εξαίρεση) μιá πιό συνετή προοδευτική στάση, δέν ξέφυγε απ' αὐτόν τόν κανόνα, όπως διαπιστώθηκε στις τελευταίες εκλογές.

Συμπληρωματικά για τή Σοσιαλδημοκρατία, πρέπει νά αναφέρουμε και τὰ έξής: Μέσω τής Διεθνούς, προσπάθειε τελευταία νά «φρενάριε» τή ριζοσπαστικοποίηση των νοτιοευρωπαϊών σοσιαλιστών και τήν αναπτυσσόμενη τάση τής Μεσογειακής Εϋρώπης πρὸς τ' άριστερά. Αυτό συνέβη μέ τή μεγάλη πολιτικοοικονομική υποστήριξη στό Σοάρες στήν Πορτογαλία (πού είχε ως αποτέλεσμα τόν εκφυλισμό τής πορτογαλικής επανάστασης, τή σοσιαλδημοκρατικοποίηση και διάσπαση του Π.Σ.Κ. και τήν ανάκαμψη τής δύναμης τής Δεξιás στή χώρα αὐτή, μέ παράλληλη διάσωση των βασικών καπιταλιστικών θεσμών πού κινδύνευαν άμεσα απ' τόν επαναστατικό άγέρα πού έπνευσε στή Λισαβόνα). Αυτό επίσης συμβαίνει μέ τήν υποστήριξη τής Διεθνούς Σοσιαλδημοκρατίας πρὸς τόν Γκονζάλεθ μέσα στό PSOE, προκειμένου νά τόν πιέσει πρὸς «μετριοπαθή» πολιτική, για νά έλαττωθεί ή έπιρροή τής άριστερής (μαρξιστικής) πτέρυγας πού ένισχύθηκε μετά τή συγχώνευση του PSOE μέ τό PSP του Τιέρνο Γκαλδάν και τήν δξυνση τής ταξικής πάλης στήν Ισπανία. Στόν ίδιο στόχο τέλος άποβλέπουν ή δεξιά στροφή πού προσπάθησε, άνεπιτυχώς μάλλον, νά έπιβάλει ο Κράζι στό παραδοσιακό

ριζοσπαστικό Ιταλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα, ή έντονη δραστηριότητα τής δεξιás πτέρυγας μέσα στό Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα πού μ' έπικεφαλής τόν τεχνοκράτη πρώην... άριστεριστή Ροκάρ προσπαθεί ν' άπομονώσει τήν προοδευτική γραμμή Μιττεράν - CERES και νά έπιφέρει δριστηκή ρήξη στις σχέσεις ΓΣΚ - ΓΚΚ (άλλοιθωρίζοντας ταυτόχρονα πρὸς μιá μελλοντική συνεργασία μέ τόν Ζισκάρ), οι προσπάθειες τής Διεθνούς απ' τό '74 για τήν ίδρυση μαζικού σοσιαλδημοκρατικού κόμματος στήν Ελλάδα πού αν και δέν καρποφόρησαν, συνετέλεσαν πάντως στήν ίδρυση του ΚΟΔΗΣΟ, ή πίεση κύκλων τής Διεθνούς πρὸς τόν Άνδρέα Παπανδρέου για «μετριοπαθέστερη» πολιτική κι ένταξη του ΠΑΣΟΚ ως πλήρους μέλους στή Διεθνή, και τέλος ή άμέριστη συμπαράσταση, πάντα τής «Σοσ. Διεθνούς», πρὸς τόν Έτσεβίτ, πού κορυφώθηκε μέ τήν ένταξη του κόμματός του στά μέλη της (αὐτό τό τελευταίο πού συνιστά πρόκληση κατά του Έλλαδικου και Κυπριακού Έλληνισμού και καταπάτηση κάθε έννοιας σοσιαλιστικής ήθικης, δείχνει βαθιά περιφρόνηση πρὸς τὰ σοσιαλιστικά ιδανικά τής ειρήνης, του ανθρωπισμού και τής δικαιοσύνης — εκ μέρους τής Διεθνούς — τή στιγμή πού ο Νατοϊκός άνθρωπος του κεφαλαίου και στρατοκράτης κ. Έτσεβίτ πέραν των λαμπρών αὐτών «σοσιαλιστικών» του περγαμηνών, βαρύνεται μέ τίς σφαγές και γενικά τήν εισβολή του Άττίλα στήν Κύπρο, μέ τή διατήρηση του στρατιωτικού νόμου στις

περισσότερες περιφέρειες της Τουρκίας, με τη διατήρηση εκτός νόμου της Τουρκικής Άριστερας (Κ.Κ.Τ., Έργατικό Κόμμα κλπ.) και τις διώξεις πρωτοπόρων στελεχών της, μ' όλη τη σημερινή κατάσταση τρέμου και χάους στην Τουρκία — που ελάχιστα ενεργεί για νά τήν αποτρέψει — και τέλος με τήν επιβουλή κατά της ειρήνης στο Αίγαίο και τη Δ. Θράκη).

Η τακτική αυτή της Διεθνούς με τη δραστήρια παρέμβασή της στο νοτιοευρωπαϊκό χώρο, αποβλέπει στο νά συγκροτήσει ένα πλατύ συντηρητικό σοσιαλδημοκρατικό μέτωπο, πού νά σταθεί φραγμός στην πορεία της Ν. Ευρώπης προς τ' άριστερά, και εμπόδιο στην άνδρωση μαζικών άριστερων σοσιαλιστικών κι αντιιμπεριαλιστικών κινημάτων (όπως π.χ. τό ΠΑΣΟΚ) πού νά εκφράζουν πολιτικά τη ριζοσπαστικοποίηση των ντόπιων λαϊκών κινημάτων και νά τά καθοδηγούν με συνέπεια προς τήν Άλλαγή. Άνασχετικός παράγοντας, σ' αυτή τήν επιδίωξη της Διεθνούς, είναι ή ανάπτυξη του Προοδευτικού Σοσιαλιστικού Όργανισμού της Μεσογείου (P.S.O.M.), πού με τήν τελευταία συνδιάσκεψη των προοδευτικών και σοσιαλιστικών κομμάτων και οργανώσεων της Μεσογείου στην Άθήνα (Μάης '79), θεμελίωσε τήν ένότητα του προοδευτικού έθνικοαπελευθερωτικού αντιιμπεριαλιστικού άραδικού κινήματος με τήν άριστερή πτέρυγα του ευρωπαϊκού σοσια-

λιστικού κινήματος και μ' όλες γενικά τις προοδευτικές λαϊκές και πολιτικές (σοσιαλκομμουνιστικές) δυνάμεις της Νότιας Ευρώπης (συμπεριλαμβανόμενης και της αδέσμευτης Γιουγκοσλαβίας). Η ιστορική αυτή ένότητα, μπορεί κάλλιστα νά γίνει ο κεντρικός πυρήνας μιας ευρύτερης συνεργασίας όλων των προοδευτικών δυνάμεων στον κόσμο, για τή ματαίωση των σχεδίων του ιμπεριαλισμού, τήν κατάργηση των δυό πολιτικοστρατιωτικών μπλόκ, και τή μελλοντική παγίωση ενός κόσμου ειρηνικού, άπελευθερωμένου, δημοκρατικού και σοσιαλιστικού. Σ' αυτήν τήν προοπτική στοχεύει και ή έξωτερική πολιτική του ΠΑΣΟΚ.

ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ «ΕΥΡΩΣΟΙΑΛΙΣΜΟΣ» ΚΑΙ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Ο όρος «ευρωσοσιαλισμός», πού έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρο άπ' τους Έλληνες σοσιαλδημοκράτες, είναι τελείως άδόκιμος, άσαφής κι άποπροσαναλιστικός. Κι αυτό διότι ως όρος δέν μάς λέει τίποτα (άπό επισημονική πλευρά), αλλά και διότι οι διαφορές άνάμεσα στα προγράμματα και τή στρατηγική μεταξύ των διαφόρων σοσιαλιστικών και σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων και τάσεων (γενικότερα) της Δυτικής Ευρώπης είναι πολύ σημαντικές, έτσι ώστε νά μή μπορούν νά τοποθετηθούν (όλες αυτές οι τάσεις και τά κόμματα) κάτω από

μία ταμπέλα μ' ένιαίο τίτλο γενικά κι άόριστα τόν «ευρωσοσιαλισμό». Ο άποπροσανατολιστικός χαρακτήρας του όρου γίνεται περισσότερο φανερός, όταν θυμηθούμε τή λυσσώδη προσπάθεια της έλληνικής Δεξιάς νά τρομάξει τά «ευαίσθητα» μικρομεσαία στρώματα στή χώρα μας και νά διασπάσει κι άπομονώσει τις δυνάμεις της Άλλαγής με κίβδηλα διλήμματα τύπου «Ευρωπαϊστές δημοκράτες» — «Άντιευρωπαϊστές μαρξιστές», πού ευτυχώς δέν βρήκαν άπήχηση στον πολιτικό χώρο μας.

Άναρωτιέται κανείς τί κοινό μπορούν νά έχουν ο άστός Κάλλαχαν με τον άριστερό Μίντωφ (του Έργατικού Κόμματος Μάλτας) ή ο δεξιός και νατοϊκός Χέλμουτ Σμίτ με τό μαρξιστικών προσανατολισμών Έργατικό Κόμμα Ίρλανδίας ή με τό νεομαρξιστικό CERES (κ.ο.κ.) κι ακόμα γενικότερα τί τό ευρέως κοινό μπορούν νά έχουν οι βορειοευρωπαίοι σοσιαλδημοκράτες με τους νοτιοευρωπαίους σοσιαλιστές (τή στιγμή μάλιστα πού οι συνθήκες στή Ν. Ευρώπη — πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές — είναι τελείως διαφορετικές άπ' ό,τι στή Βόρεια — σαφώς πιο όξυμένες — και υπάρχει μία παράδοση ριζοσπαστικών αγώνων και μαρξιστικού προσανατολισμού του νοτιοευρωπαϊκού έργατικού κινήματος). Γι' αυτό πρέπει νά δά-
λουμε τά πράγματα στή σωστή τους

θέση. Σήμερα στον ευρωπαϊκό (σημ. έννοούμε το δυτικοευρωπαϊκό έδω) σοσιαλιστικό χώρο υπάρχουν δύο κύριες τάσεις, ενώ σ' όρισμένες χώρες υπάρχει και μία τρίτη, κάπως ενδιάμεση (κεντρίστικη) που ή ύπαρξή της καθορίζεται από κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και συνθήκες.

Η πρώτη (δεξιά) τάση του ευρωπαϊκού σοσιαλιστικού χώρου, έχει πάρει λίγο ως πολύ «διαζύγιο» από κάθε γνήσια σοσιαλιστική προοπτική, αποδέχεται τή «φιλελεύθερη» άποψη τής ουδετερότητας του κράτους, απορρίπτει τό μαρξισμό και τήν πάλη τών τάξεων, και είναι συνήθως φιλονατοϊκή και φιλοαμερικανική στό έπακρο. Σ' αυτήν τή συντηρητική τάση ανήκουν κυρίως παραδοσιακοί σοσιαλδημοκράτες (δεξιότατοι δεξιοί σοσιαλρεφορμισμοί και το υστερικό αντικομμουνισμοί) καθώς επίσης και σύγχρονοι «φιλελεύθεροι» άστοί τεχνοκράτες που, ενώ στοχεύουν στή σοσιαλδημοκρατική διαχείριση του καπιταλισμού, παρουσιάζονται μέ τό προσωπείο του «σοσιαλιστή». Και πιά συγκεκριμένα, επίλεκτα μέλη αυτής τής δεξιάς τάσης είναι: στήν Ελλάδα τό ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ., στήν Ιταλία τό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα του Σάραγκατ και ή δεξιά τάση του Σοσιαλιστικού Κόμματος, στή Γαλλία ή δεξιά πτέρυγα του Σοσιαλιστικού Κόμματος που περιλαμβάνει τήν τάση του Μισέλ Ροκάτ και τήν τάση τών παραδοσιακών τής παλιάς SFIO, στήν Ισπανία ή δεξιά (αντιμαρξιστική) πτέρυγα του PSOE (ό Γκονζάλες, που ανήκει σ' αυτήν, ακολουθεί πιά κεντρίστικη πολιτική), στήν Πορτογαλία ή σημερινή πλειοψηφία του Σοσιαλιστικού Κόμματος μ' επικεφαλής τόν Σοάρες, στή Δυτ. Γερμανία ή πλειοψηφία του SPD (μέ τόν Χέλμουτ Σμίτ), στό Βέλγιο τό Φλαμανδικό Σοσιαλιστικό Κόμμα, στήν Αγγλία ή δεξιά πτέρυγα του Έργατικού Κόμματος (κυρίως μέσα στό κοινοβουλευτικό Έργατικό Κόμμα μέ τόν Κάλλαχαν), στή Δανία ή πλειοψηφία του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (του Γιόργκενσεν), στήν Ολλανδία τό Έργατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα, στήν Τουρκία τό Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα του Έτσέβίτ, στήν Αυστρία ή δεξιά πτέρυγα του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, κλπ.

Γενικά ή τάση αυτή θά μπορούσε νά χαρακτηριστεί ως τάση γιά συν-

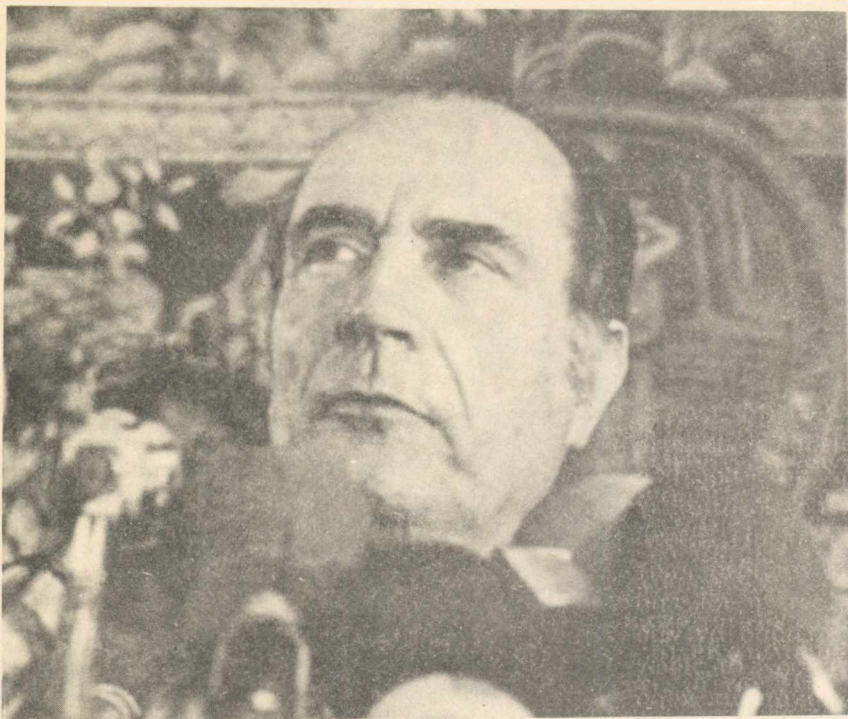

Πάλμε

θηκολόγηση μέ τόν καπιταλισμό έναντι όρισμένων ύλικών ανταλλαγμάτων, δηλαδή ως ή τάση εκείνη που αντιπροσωπεύει αθένητικά τή σοσιαλδημοκρατία όπως τήν καθορίσαμε προηγουμένως. Μέ τούς «σοσιαλιστές» τής τάσης αυτής (που, σημειωτέον, οί περισσότεροι έχουν δείξει, έκτός τών άλλων, ιδιαίτερη συμπάθεια προς τό Ισραήλ και τήν πολιτική του — ιδιαίτερα στό παρελθόν, διότι σήμερα υπάρχει... ένεργειακή κρίση και δέν συμφέρει) τό Π.Α.Σ.Ο.Κ. δέν έχει άπολύτως καμιά σχέση, γι' αυτό και δέν διατηρεί καθόλου δεσμούς (πλήν δύο-τριών περιπτώσεων γιά τυπικούς λόγους). Έπειδή δέ, τυχαίνει αυτή ή τάση νά ήγεμονεύει καθοριστικά στή Διεθνή (σημ.: Γι' αυτό τό λόγο δέν είχε γίνει μέλος τής Διεθνούς παλιότερα και τό Σοσιαλιστικό Κόμμα Χιλής), τό Π.Α.Σ.Ο.Κ. δέν δέχτηκε νά γίνει μέλος τής. Μέ τούς σοσιαλιστές τών άλλων δύο τάσεων, όμως, διατηρεί στενές συντροφικές σχέσεις (και ό Ανδρέας Παπανδρέου στενές φιλικές μέ τούς αντίστοιχους ήγέτες τους). Οί τάσεις αυτές είναι:

1) Η ΚΕΝΤΡΩΑ, που έχει τίς ιδιότητες τής «μετριοπαθούς άριστερας» και μπορεί νά χαρακτηριστεί ως έξισορροπητική ή ως άριστερή-σοσιαλδημοκρατική. Οί σοσιαλιστές

αυτοί χωρίς νά κόψουν (στήν πλειοψηφία τους τουλάχιστο) τίς σχέσεις μέ τήν πρώτη (δεξιά) τάση και τή Διεθνή, ακολουθούν μία πιά συνεπή, μή αντικομμουνιστική, και προοδευτική πορεία, και πολλές φορές συνεργάζονται άνοιχτά μέ τήν άριστερή τάση γιά τήν προώθηση τής σοσιαλιστικής ύπόθεσης, ενώ οί περισσότεροι, ταυτόχρονα, είναι αντίθετοι σέ κάθε μορφής συνεργασία μέ τή Δεξιά (άντίθετα άπ' ότι οί δεξιοί σοσιαλδημοκράτες). Σημαντικότερα μέλη αυτής τής τάσης είναι: στήν Ελλάδα τό μικρό τμήμα τής Σοσιαλιστικής Πρωτοβουλίας που έμεινε συσπειρωμένο υπό τόν καθηγητή Μαγκάκη (και ίσως και όρισμένα μεμονωμένα στελέχη του ΠΑΣΟΚ), στήν Ιταλία ή πρώην άριστερή πτέρυγα τών Σοσιαλιστών (μέ τούς Νένι, Λομπάρντι), στή Γαλλία ή πλειοψηφήσασα στό συνέδριο του Μέτς κεντρίστικη πλατφόρμα του Μιττεράν που τώρα όμως έχει μετατοπιστεί προς τ' άριστερά και συνεργάζεται μέ τό CERES στή βάση μιās καθαρά άριστερης πολιτικής (θέλοντας ταυτόχρονα ν' αποτελέσει τήν άριστερή πτέρυγα μέσα στή Σοσιαλιστική Διεθνή), στήν Πορτογαλία μεμονωμένα στελέχη του Π.Σ.Κ. που έχουν παραμείνει στό Κόμμα χωρίς όμως νά είναι σύμφωνα μέ τή δεξιά γραμμή του Σοάρες, στή Δυτ. Γερμανία ή σημερινή άριστερή πτέρυγα του SPD (μέ τόν καθηγητή Έμκε) που στό παρελθόν και πρόσφατα επιχείρησε πετυχημένα «ανοίγματα» προς τούς εύρωχοκομμουνιστές και τό ΠΑΣΟΚ, στό Βέλγιο τό Γαλλόφωνο Σοσιαλιστικό Κόμμα (Α. Κούλς), στή Δανία ή άριστερή πτέρυγα τών σοσιαλδημοκρατών (Μ. Κάμρε), στή Νορβηγία τό Έργατικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (Νόρντλι), στή Σουηδία τό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (Πάλμε) μέ τή θετική, άπέναντι στά έθνικοαπελευθερωτικά κινήματα (ΠΑΚ, Βιετνάμ κλπ.), άδέσμευτη (έκτός NATO — ΕΟΚ) πολιτική του και τήν πρόσφατη στροφή προς τά άριστερά (σχέδιο Μάνιγκερ, συμμαχία μέ κομμουνιστές), στήν Ολλανδία όρισμένα μικρά προοδευτικά κόμματα, στήν Ιρλανδία τ' αντιτιθέμενο στήν ΕΟΚ Έργατικό Κόμμα, στήν Αυστρία ή άριστερή πτέρυγα τών Σοσιαλδημοκρατών, στήν Τουρκία όρισμένα άριστερά στοιχεία του Λαϊκού Ρ. Κόμματος (π.χ. Ντενίζ Μπαϊκάλ), στήν Ισλανδία τό συνεργαζόμενο μέ τούς κομμουνιστές σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, στήν Ισπανία ό Γκονζάλες που αναγκάστηκε τελικά νά ακολουθήσει κεντρίστικη

Μιττεράν

γραμμή κλπ.

2) Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ τάση του σύγχρονου (δυτικού) ευρωπαϊκού σοσιαλισμού. Η τάση αυτή, πιστή στη μαρξιστική της παράδοση, συμπυκνώνει την αυθόρμητη τάση για χειραφέτηση των εργαζομένων, ενισχυμένη κι απ' τις ιστορικές επαναστατικές κι αγωνιστικές παραδόσεις του σοσιαλιστικού κινήματος στην Ευρώπη [Κομμούνα του Παρισιού, Α' Διεθνής, Β' Διεθνής (πρίν από τη διάσπαση), Μάρξ - Ένγκελς, Ζωρές, Λαϊκό Μέτωπο Γαλλίας, Αντιναζιστική Γαλλική Αντίσταση, Μάης του '68, Λαϊκό Μέτωπο Ισπανίας και Ισπανικός Εμφύλιος, Σπαρτακιστές - Ρόζα Λούξεμπουργκ - Λήμπκνεχτ - Μπέμπελ, Ένωση της Βιέννης (2½ διεθνής), αριστερή (ιστορικά) παράδοση των Ιταλών Σοσιαλιστών (ειρηνιστές στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, υποστηρικτές της Οκτωβριανής Επανάστασης, σύμμαχοι αργότερα των κομμουνιστών, μίη άρνητές του μαρξισμού), αντιφασιστικοί και ταξικοί αγώνες της Ιταλικής Αριστεράς, Πορτογαλική Επανάσταση των Γαρυφάλλων, έμπειρες του Ελληνικού Κινήματος — ΕΑΜ, ανένδοτοι και λοιποί προδικτατορικοί δημοκρατικοί αγώνες, αντιδικτατορική αντίσταση — Πολυτεχνείο, κοινωνικοπολιτικοί αγώνες της Ιρλαντέζικης εργατικής τάξης — Κόνολλν, Λάρκεν, Νταβίλ, κ.ο.κ.]. Γενικά οι δυνάμεις της αριστεράς τάξης του ευ-

ρωπαϊκού Σοσιαλισμού (αριστεροσοσιαλιστικές — μαρξιστικές μίη δογματικές), αναζητούν — όπως αναφέρθηκε και σέ παλιότερα άρθρα του Π.Κ. (τ. 30) — έναν τρίτο δρόμο πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ, μακριὰ ἀπ' τὴ σοσιαλδημοκρατία καὶ τὸ γραφειοκρατικό - συγκεντρωτικό ἀνατολικὸ μοντέλο, υἱοθετώντας σήμερα οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτές τὸ δημοκρατικὸ σύστημα Αὐτοδιαχείρισης. Ἐπίσης οἱ δυνάμεις αὐτές διάκεινται ἐχθρικά πρὸς ΝΑΤΟ καὶ ΕΟΚ (ἐπιζητώντας τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία) καὶ δέν διστάζουν, ὅταν πρέπει, νά συνεργαστοῦν μέ τούς κομμουνιστές γιά τὸν συντονισμό τῆς πάλης τῶν αριστερῶν δυνάμεων στό πολιτικό καὶ συνδικαλιστικό ἐπίπεδο. Πολλές μαχητικές δυνάμεις τῆς τάξης αὐτῆς ξεπήδησαν μέσα ἀπ' τὴ Νέα Αριστερά ἢ ἀπὸ ριζοσπαστικοποιημένα κι ἀνανεωτικά τμήματα παραδοσιακῶν αριστερῶν (σοσιαλδημοκρατικῶν - κομμουνιστικῶν) καὶ κεντροαριστερῶν κομμάτων, πού διαφωνοῦσαν μέ τὴν ἀρτηριοσκληρωτικὴ θεωρία καὶ τακτικὴ τῶν φορέων τους.

Σ' αὐτὴ τὴν τάση ἀνήκουν: στήν Ἑλλάδα τὸ ΠΑΣΟΚ (καὶ κατὰ δεύτερο λόγο οἱ σοσιαλιστές τῆς ΕΔΑ καὶ ἡ ὁμάδα τῆς Σ. Πορείας), στήν Κύπρο ἡ ΕΔΕΚ, στή Μάλτα τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα, στήν Ἱταλία ἡ Νέα Σοσιαλιστικὴ Αριστερά τῶν Σοσιαλ. Κόμματος (Μ. Ἀκίλι), τὸ «Μανιφέστο - PDUP» (Κόμμα Προλεταριακῆς Ἐνότητας — πρῶην αριστερή

διάσπαση ἀπὸ ΣΚΙ καὶ ΙΚΚ) καὶ ἐν μέρει τὸ Ριζοσπαστικὸ Κόμμα, στή Σουηδία ἡ ἀριστερὴ πτέρυγα τοῦ Σοσιαλδημ. Κόμματος, στή Γαλλία ἡ ἀριστερὴ πτέρυγα τοῦ σημερινοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος (τὸ CER ES τοῦ Ζ. Π. Σεβενεμάν καὶ ἡ πλατφόρμα τοῦ Κρ. Πιερρέ) καὶ τὸ Ρ. Σ.Υ. (πού ἀποσχίστηκε ἀπ' τὸ παλιὸ Σ.Κ. τὸ 1960), στήν Ἰσπανία ἡ μαρξιστικὴ πτέρυγα τοῦ PSOE (Μπουστέλο, Γκαλδάν) καὶ τὰ περιφερειακά σοσιαλ. κόμματα Καταλωνίας — Ἀνδαλουσίας — Ὁμοσπ. Σοσιαλ. Κομμάτων, στήν Πορτογαλία ἡ UE DS τοῦ Λοπέζ Καρντόζο πρῶην ὑπουργοῦ Γεωργίας καὶ ὑπεύθυνου γιά τὴν ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση (UEDS = Ἐνωση τῆς Αριστεράς γιά μίη Σοσιαλιστικὴ Δημοκρατία — εἶναι ἡ ἀριστερὴ πτέρυγα τοῦ Π.Σ.Κ. πού ἔφυγε ἀπὸ τὸ κόμμα) καὶ ἡ κίνηση τοῦ Ο. Καρβάλιο, στή Δυτ. Γερμανία οἱ διαγραφισμένοι ἀπὸ τὸ SPD αριστεροὶ νεολαῖοι (JUSOS) κι ἄλλες μεμονωμένες ὁμάδες καὶ προσωπικότητες, στήν Ἀγγλία ἡ ἀριστερά τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος (Μπέν, Φούτ, Φραϊνξερ κλπ.), στή Δανία τὸ Ἀριστερὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα (VENSTRESOCIALISTERNE) καὶ τὸ Λαϊκὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα (FS) — καὶ τὰ δύο κόμματα μέ σημαντικὴ ἐπιρροή στό συνδικάτο, μαρξιστικά, οὐδετερόφιλα (ἀντινατοϊκά) καὶ κατὰ τῆς ΕΟΚ τῶν μονοπωλίων, στήν Νορβηγία τὸ Ἀριστερὸ Λαϊκὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα πού πρωταγωνίστησε στὸν ἀγῶνα γιά τὴ μίη ἔνταξη τῆς χώρας στήν ΕΟΚ, στήν Ἑλβετία ἡ ἀριστερὴ πτέρυγα Ζήγγκλερ τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος, στήν Ἱρλανδία ἡ ἀριστερὴ τάση MILITANT τοῦ Ἐργατ. Κόμματος, στήν Τουρκία τὸ παράνομο μαρξιστικὸ Ἐργ. Κόμμα, στό Βέλγιο ἡ κίνηση «Γιά τὸ σοσιαλισμὸ» — μαρξιστικὴ ὁργάνωση μίη παραδοσιακῆ, συνδεμένη μέ τὰ ριζοσπαστικά (νεοαριστερά) νεολαίστικα, οἰκολογικά καὶ φεμινιστικά κινήματα καθὼς καὶ κείνα τῶν χριστιανῶν τῆς αριστεράς, κλπ.

Στό χώρο τῆς ευρωπαϊκῆς αριστερῆς σοσιαλιστικῆς τάξης ἀνήκουν ἐπίσης διάφορα κινήματα διαμαρτυρίας, κέντρα μελετῶν καὶ σοσιαλιστικά γραφεῖα (π.χ. τῆς Βόννης) καθὼς ἐπίσης κι ὁμάδες διανοούμενων ἢ μεμονωμένοι ἀγωνιστές καὶ προσωπικότητες τῆς Αριστεράς (ὅπως π.χ. ὁ Γάλλος Ζάν Πιέρ Βιζιέ, ὁ Ἱταλὸς θεωρητικὸς Λέλιο Μπάσσο πού πέθανε τελευταῖα, κ.ἄ.). Ἀξίζει νά σημειωθεῖ πὼς ἡ τάση τῆς Ευρωπαϊκῆς Σοσιαλιστικῆς Αριστεράς

ΙΣΠΑΝΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ: ΝΑΙ ΣΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟ, ΥΠΟ ΟΡΟΥΣ...

Το εκτακτο συνεδριο του PSOE κι ο Φελίπε Γκονζαλες

Γράφει ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

"Ένα απ' τὰ γεγονότα, πού δέσποσαν τόν τελευταίο καιρό στήν πολυτάραχη πολιτική επικαιρότητα τῆς Ἰσπανίας, εἶναι ἀναμφισβήτητα τό "Εκτακτό Συνέδριο τοῦ Ἰσπανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος (PSOE) τό ὁποῖο τελικά κατέληξε σέ νίκη τοῦ Φελίπε Γκονζαλες (ἀφού ἐκλέχθηκε καί πάλι στή θέση τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τοῦ Κόμματος) καί στήν υἱοθέτηση ταυτόχρονα μιᾶς συμβιβαστικῆς («μεσοβέζικης») γραμμῆς πάνω στό θέμα τοῦ μαρξιστικοῦ ἤ μή χαρακτήρα τοῦ Κόμματος. Τό Συνέδριο αὐτό ὁπωσδήποτε δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἐπιτυχημένο γιά

τή ριζοσπαστική πτέρυγα τοῦ PSOE, ἀλλ' ὅμως ἀπέδειξε ἀπ' τήν ἄλλη πλευρά, ὅτι δέν εἶναι καθόλου εὐκολο τό ἐγχείρημα τῆς μετατροπῆς ἑνός μαζικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς περιφερειακῆς Νότιας Εὐρώπης σέ σοσιαλδημοκρατικό, ὅπως πολύ θά ἤθελαν τό SPD καί ἡ κυριαρχοῦσα συντηρητική τάση μέσα στή Διεθνή. Πρίν ὅμως προχωρήσουμε σέ μιᾶ ἐκτενέστερη ἀνάλυση τῆς σημασίας καί τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Συνεδρίου, θάταν καλό νά γίνεи μιᾶ σύντομη ἀνασκόπηση στήν ἱστορία τοῦ ἰσπανικοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος.

παρουσιάζει σημαντικά κοινά σημεῖα μέ τόν εὐρωκομμουνισμό, ἀλλά παράλληλα διαφοροποιεῖται ἀπ' αὐτόν σημαντικά σέ πολλά ἄλλα. Συγκεκριμένα καί οἱ δύο αὐτές τάσεις τῆς σύγχρονης Εὐρωπαϊκῆς Ἀριστερᾶς, ἀγωνίζονται γιά τήν ὑλοποίηση ἑνός σοσιαλιστικοῦ δράματος ριζικά διάφορου ἀπ' τή σοσιαλδημοκρατία καί τό μοντέλο τοῦ «ὑπαρκτοῦ ἀνατολικοῦ σοσιαλισμοῦ», μέσα ἀπό ἕναν ἀνεξάρτητο τρίτο δρόμο (ἐθνικό, δημοκρατικό κι ἐπαναστατικό ταυτόχρονα). Διαφοροποιοῦνται ὅμως συχνά μεταξύ τους ὡς πρός τήν πολιτική πρακτική κι ὁρισμένα ἄλλα ζητήματα, ὅπου οἱ ἀριστεροσοσιαλιστές ἐμφανίζονται περισσότερο «τολμηροί», «σκληροί», ριζοσπαστικοί καί μαχητικοί ἀπ' τοὺς «συμβιβαστικούς» καί «μετριοπαθεῖς» εὐρωκομμουνιστές (π.χ. στό θέμα τῆς ΕΟΚ).

Τελειώνοντας θά ριφокινδυνεύσου-

με μιᾶ πρόβλεψη. Ἐφόσον ἡ τωρινή κρίση στήν καπιταλιστική Εὐρώπη θά δξύνεται (αὐξηση πληθωρισμοῦ, ἀνεργίας, ὀξυνση ταξικῆς διαπάλης) θ' αὐξάνονται καί οἱ διεργασίες στόν εὐρωπ. σοσιαλιστικό χώρο. Οἱ διεργασίες αὐτές, μορφώματα τῆς (ἐντεινόμενης) διαδικασίας ριζοσπαστικοποίησης τῶν λαϊκῶν δυνάμεων, κι ἐκφραση τῆς κοινωνικῆς πόλωσης στό πολιτικό ἐποικοδόμημα, θά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἀποδυνάμωση τῆς δεξιᾶς τάσης (ὡς τό σημεῖο τοῦ ἐκμηδενισμοῦ τῆς), τήν πάρα πέρα ἀριστεροποίηση τῆς κεντρώας (κεντρίστικης) τάσης καί τήν προσέγγισή της ἀκόμα περισσότερο πρός τή σημερινή ἀριστερή τάση, ἡ ὁποία θά ἰσχυροποιηθεῖ καί θά μεγεθυνθεῖ σέ τέτοιο βαθμό, πού θά ἡγεμονεύσει ἀναμφισβήτητα στόν εὐρ. σοσιαλ. χώρο. Ἐτσι ἡ Διεθνῆς (μέ τό σημερινό της χαρακτήρα) θά φθίνει ὁλοένα· θά πολιτικοποιηθοῦν τά συνδικάτα

καί θά ἐπέλθει μεγαλύτερη προσέγγιση σοσιαλιστῶν-κομμουνιστῶν διότι οἱ τελευταῖοι θ' ἀναγκαστοῦν (προκειμένου νά μὴ μείνουν πίσω ἀπ' τίς ἐξελίξεις) νά συμπράξουν σ' ἕνα ἐνωμένο ταξικό καί πολιτικό μέτωπο πού θά ἐκφράζει τό γενικότερο κοινωνικό κίνημα, μέ πρόγραμμα καί προοπτική πού θά στοχεύει στή δημοκρατική ρήξη μέ τό σύστημα καί στήν πορεία πρός τό σοσιαλισμό. Μιά τέτοια προοπτική, θ' ἀποτελέσει ὁριστικά τό τέλος τῆς σοσιαλδημοκρατίας (δηλ. τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης τῶν ἀφεντικῶν), ἐνῶ παράλληλα θά δικαιώσει τίς προσδοκίες καί τήν ὅλη γενική πολιτική τοῦ ΠΑΣΟΚ καί τῶν ἄλλων δυνάμεων τῆς Ἀλλαγῆς.

Φελίπε Γκονζάλες

Τό Σοσιαλιστικό Έργατικό Κόμμα 'Ισπανίας ιδρύθηκε τό 1879 απ' τόν Πάμπλο 'Ιφκλέςιας' συμπληρώνει δηλαδή φέτος 100 χρόνια Ιστορίας αγώνων κατά τών αντιδραστικών καί φασιστικών δυνάμεων. Τό 1936, κάτω απ' τήν ήγησηά του Φ. Α. Καμταλλέρο, αποτέλεσε τήν κυριότερη πολιτική δύναμη του 'Λαϊκού Μετώπου'. Στή συνέχεια αντιμετώπισε στήν πρώτη γραμμή όλες τίς μετέπειτα εξέλιξεις (εμφύλιος, παρανομία επί Φράνκο κλπ.). Τό 1954 διασπάται, καί σχηματίζεται από μία τμήση του τό Λαϊκό Σοσιαλιστικό

18 Κόμμα (PSP) μέ πρόεδρο τόν Ι-

δρυτή του καθηγητή Γιέρνο Γκαλβάν. Τό Λαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα μέ ιδεολογία μαρξιστική - σοσιαλιστική, ακολούθησε μία άριστερότερη πορεία από τό πατρικό του PSOE (Σοσιαλ. Έργατικό Κόμμα) καί δέν συνδέθηκε μέ τή Διεθνή όπως αυτό. "Αν καί άγωνίστηκε κι αυτό κατά του φρανκισμού, δέν έγινε πολύ γνωστό ιδιαίτερα στίς Ισπανικές επαρχίες λόγω του ότι ιδρύθηκε μέσα στά χρόνια τής δικτατορίας. Τό κόμμα αυτό, παρ' ότι μικρότερο σ' άπήχηση απ' τό PSOE, έπαιξε σημαντικό ρόλο στή διαμόρφωση τής σύγχρονης 'Ισπανικής Άριστεράς, συμμετέχοντας μαζί μέ τό Κ.Κ. 'Ισπανίας στή «Δημοκρατική Χούντα» καί παίρνοντας μέρος άργότερα στήν πρώτη συνδιάσκεψη τών σοσιαλιστικών κομμάτων τής Μεσογείου πού έγινε τό 1976 στή Βαρκελώνη.

Τό Δεκέμβριο του '76 ή κυβέρνηση Σουάρεθ για νά δώσει έμφαση στά μέτρα εκδημοκρατισμού έπιτρέπει τή διεξαγωγή του XXII συνεδρίου του PSOE. Στο συνέδριο αυτό, πού ήταν τό πρώτο νόμιμο συνέδριο του κόμματος ύστερα από 40 χρόνια, παραδρέθηκαν ήγετικές προσωπικότητες τής Σ. Διεθνούς (Μπράντ, Πάλμε, Μιτεράν, Νένι), ύποστηρίζοντας άνεπιφύλακτα τό μετριοπαθή νεαρό γενικό γραμματέα του Κόμματος Φελίπε Γκονζάλες Μαρχέθ, δικηγόρο απ' τή Σεβίλλη καί φίλο του Β. Μπράντ μέ τάσεις φιλοσοσιαλδημοκρατικές.

Προηγούμενα, τό Μάρτη του '76, είχε πραγματοποιηθεί ή ένωση τών δύο αντιδικτατορικών συνασπισμών, δηλ. τής Δημοκρατικής Χούντας (Κ.Κ.Ι., PSP κ.ά.) μέ τή Δημοκρατική Πλατφόρμα, στήν όποία κυριότερος φορέας ήταν τό PSOE, κι έτσι δημιουργήθηκε ή Δημοκρατική Σύμπτυξη, πού στή συνέχεια συνεργάστηκε μ' όλες τίς άλλες αντιπολιτευόμενες δυνάμεις στήν Πλατφόρμα τής Δημοκρατικής Άντιπολίτευσης. 'Η ένωμένη Άντιπολίτευση ακολούθως, κήρυξε άποχή απ' τό Δημοψήφισμα τής 15-12-76, πού διεξήγαγε ή Κυβέρνηση Σουάρεθ για νά πάρει τή λαϊκή έγκριση στή «δημοκρατική της μεταρρύθμιση». 'Η άποχή, πού κηρύχτηκε διότι ή Κυβέρνηση δέν έκανε δεκτούς τούς δρους τής Άντιπολίτευσης, δέν σημείωσε τελικά μεγάλη έπιτυχία.

Στίς πρώτες ελεύθερες μεταφρανικές εκλογές, τό PSOE πήρε τό 29,24% τών ψήφων εκλέγοντας 118 βουλευτές, ένω τό Λαϊκό Σοσιαλιστι-

κό Κόμμα (PSD) συνασπισμένο μέ τήν Όμοσπονδία Σοσιαλιστικών Κομμάτων πήρε τό 4,4% καί 6 έδρες. Τήν άνοιξη του 1978 συντελέστηκε ένα μεγάλο θήμα προς τά έμπρός για τόν Ισπανικό σοσιαλισμό. Τό PSOE του Φ. Γκονζάλες καί τό Λαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα του Τ. Γκαλβάν συγχωνεύτηκαν σ' ένα ένιαίο σοσιαλιστικό κόμμα, τό όποιο διατήρησε για Ιστορικούς λόγους τήν όνομασία του PSOE. Γενικός γραμματέας του ένιαίου πιά σοσιαλιστικού κόμματος, παρέμεινε ο Φ. Γκονζάλες, ένω ο Τ. Γκαλβάν άνακηρύχτηκε έπίτιμος πρόεδρος του Κόμματος. Στή γιορταστική εκδήλωση τής ένοποίησης πού έγινε στή Μαδρίτη, παραδρέθηκαν όλοι σχεδόν οι εύρωπαίοι σοσιαλιστές ήγέτες, ένω ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου πού δέν μπόρεσε νά παραβρεθεί, αν καί είχε προσκληθεί, απέστειλε συγχαρητήριο τηλεγράφημα στο όποιο χαρακτήρισε τήν ένοποίηση «Ιστορικό γεγονός, θετικό θήμα στήν ύπόθεση του σοσιαλισμού στήν 'Ισπανία καί σημαντική συμβολή στο δυνάμωμα τών προοδευτικών δυνάμεων τής Μεσογείου». Τό ένιαίο PSOE συνέχισε νάναι μέλος τής Διεθνούς, αλλά παράλληλα τάχτηκε ύπέρ μιας ανεξάρτητης Μεσογειακής πολιτικής, γενόμενο μέλος τής Μόνιμης Γραμματείας του Προοδευτικού Σοσιαλιστικού Όργανισμού τής Μεσογείου, στήν όποία συμμετέχουν έπίσης ως μέλη, τό ΠΑΣΟΚ, τό FN LA ('Αλγερίας), τό Έργατικό Κόμμα Μάλτας, ή PLO (Παλαιστίνης) καί τό Γενικό Συνέδριο του Λαού τής Λιβύης.

Οι δεύτερες ελεύθερες μεταφρανικές εκλογές, έγιναν φέτος τήν 1η του Μάρτη, μέσα σέ περίοδο μαζικών άπεργιών καί κλίμα τρομοκρατίας, καί μέσα σέ συνθήκες πού ο Ισπανικός καπιταλισμός (παρά τή διοργανοποίηση τών τελευταίων δεκαετιών) έχει μία κλονισμένη θέση στήν παγκόσμια αγορά. 'Ο πληθωρισμός πού άνεβαίνει συνεχώς, οι άπεργιακές κινητοποιήσεις, ή πτώση στίς επενδύσεις κεφαλαίων καί ή φοβερή μεγάλο μέγεθος άνεργία (ένάμιση εκατομμύριο άνεργοι σέ πληθυσμό 35.000.000) συνέθεταν καί συνθέτουν ένα εκρηκτικό, θά μπορούσε νά πει κανείς, κοινωνικό καί πολιτικό προτσές, στήν εκμετάλλευση του όποίου ο πρώτος ρόλος θάπρεπε νά άνήκει στήν Άριστερά (ένδεικτικά αναφέρουμε όρισμένους αριθμούς άπεργών εργαζομένων τήν περίοδο τής ύπογραφής τών συλλογικών συμβάσεων : 72.000 σιδηροδρομικοί,